

Αυτή η ενότητα έχει αναπτυχθεί για: να βοηθήσει στη δημιουργία συζητήσεων σχετικά με την αξιοπιστία του περιεχομένου και την επικοινωνία στο διαδίκτυο, να βοηθήσει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης και να διερευνήσει δείκτες εμπιστοσύνης για να εξετάσουμε αν όσα συναντάμε στο διαδίκτυο είναι αξιόπιστα.

Εμπιστοσύνη στο διαδίκτυο

Στο διαδίκτυο μπορούμε να συναντήσουμε έναν τεράστιο όγκο πληροφοριών, φωτογραφιών, βίντεο και μηνυμάτων από άλλους. Ωστόσο το να είμαστε σε θέση να ξεχωρίσουμε τι μπορούμε να εμπιστευτούμε και να αναγνωρίζουμε περιεχόμενο που έχει υποστεί επεξεργασία ή μία επαφή που δεν είναι αξιόπιστη, μπορεί να είναι πρόκληση. Όταν αλληλεπιδράτε με άλλους στο διαδίκτυο και το περιεχόμενο που έχουν μοιραστεί, είναι σημαντικό να εξετάζετε ποιοι είναι, ποια μπορεί να είναι τα κίνητρό τους και εάν λείπουν κάποιοι βασικοί δείκτες εμπιστοσύνης.

Το παραπλανητικό ή επεξεργασμένο περιεχόμενο μπορεί εύκολα να κοινοποιηθεί στο διαδίκτυο τόσο ηθελημένα όσο και ακούσια. Ωστόσο, ο αντίκτυπος που μπορεί να έχει στο άτομο που ασχολείται με αυτό είναι σημαντικός, καθώς θα μπορούσε να το κάνει να αισθάνεται ανησυχία, αναστάτωση, σύγχυση ή να αναπτύξει μια λανθασμένη αντίληψη εμπιστοσύνης.

Κριτική σκέψη στο διαδίκτυο

Η κριτική σκέψη είναι μια δεξιότητα που χρησιμοποιούμε καθημερινά, συχνά χωρίς να το συνειδητοποιούμε. Μας επιτρέπει να ασχολούμαστε με το περιεχόμενο, τους ανθρώπους, τις σκέψεις και τις ιδέες, ενώ κάνουμε ερωτήσεις και σχηματίζουμε άποψη. Η κριτική σκέψη περιλαμβάνει την εφαρμογή βασικών δεικτών εμπιστοσύνης σε μια κατάσταση προκειμένου να δούμε αν είναι αξιόπιστη.

Το να έχουμε κριτική σκέψη δε σημαίνει ότι απορρίπτουμε όλες τις πληροφορίες ή ότι δεν αποδεχόμαστε το περιεχόμενο των συνομιλιών που έχουμε, σημαίνει απλώς να μην αποδεχόμαστε αμέσως ότι βλέπουμε. Αντίθετα, θα πρέπει να σκεφτόμαστε κριτικά για το τι είναι μπροστά μας ή στην οθόνη μας, σταθμίζοντας αυτό που γνωρίζουμε ότι είναι αλήθεια και να κάνουμε έλεγχο αν κάτι δεν είναι ξεκάθαρο.

Η κριτική σκέψη έχει γίνει μια σημαντική δεξιότητα που πρέπει να χρησιμοποιείται κατά την πλοήγηση στον ψηφιακό κόσμο, καθώς μπορούμε να δούμε και να ασχοληθούμε με ένα πλήθος περιεχομένου. Ωστόσο, είναι μια δεξιότητα που χρειάζεται ανάπτυξη, ενίσχυση και καλλιέργεια για να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά.

Προκλήσεις για νέους με ειδικές ανάγκες

Το διαδίκτυο μπορεί να είναι μια εξαιρετική πλατφόρμα για τους νέους να μάθουν πληροφορίες ή απλώς να ασχοληθούν με περιεχόμενο που τους αρέσει και τους φαίνεται ενδιαφέρον. Ωστόσο, η κατανόηση των κινήτρων πίσω από το γιατί κάποιος έχει μοιραστεί κάτι ή έχει έρθει σε επαφή μπορεί να αποτελέσει πρόκληση. Η εξαπάτηση από το παραπλανητικό περιεχόμενο και την επαφή στο διαδίκτυο είναι μια πρόκληση για όλους, αλλά όσοι έχουν πρόσθετες ανάγκες μπορεί να βρουν την έννοια της εμπιστοσύνης και των κινήτρων ιδιαίτερα δύσκολη κατά την πλοήγηση τους στο διαδίκτυο. Οι νέοι με αυτισμό, ειδικότερα, τείνουν να εμπιστεύονται πολύ τους άλλους και να παίρνουν στην κυριολεξία τα πράγματα που βλέπουν και ακούν.

Το διαδίκτυο έρχεται με μια πρόσθετη ασάφεια καθώς δεν υπάρχει σκληρός και γρήγορος κανόνας που θα λειτουργήσει για κάθε περίπτωση. Υπάρχουν βασικοί δείκτες εμπιστοσύνης που μπορούν να διερευνηθούν και να ληφθούν υπόψη κατά την πλοήγηση στο διαδίκτυο, αλλά αυτοί μπορεί να μην εμφανίζονται πάντα με προφανή τρόπο. Συχνά, πρέπει να αξιολογούμε την κατάσταση μόνοι μας, να ελέγχουμε τις πληροφορίες που βλέπουμε και να συζητάμε τις διαδικτυακές μας εμπειρίες με άλλους προκειμένου να αξιολογήσουμε το συνολικό επίπεδο αξιοπιστίας.

Ποια περιεχόμενα και επαφές μπορεί να είναι παραπλανητικά στο διαδίκτυο;

Περιεχόμενο που κοινοποιείται το οποίο είναι εσφαλμένο, παρωχημένο, εντυπωσιακό ή σκόπιμα παραπλανητικό

Μπορεί να υπάρχουν πολλά παραδείγματα αυτού του τύπου περιεχομένου στο διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένων όλων των ειδήσεων που μοιράζονται οι άνθρωποι χωρίς να έχουν όλα τα στοιχεία, μέχρι πραγματικούς ιστότοπους που δεν έχουν ενημερωθεί με νέες πληροφορίες. Ορισμένο περιεχόμενο κοινοποιείται σκόπιμα στο διαδίκτυο για να παραπλανήσει τους ανθρώπους, όπως προπαγάνδα, ψευδείς ειδήσεις, ορισμένες διαφημίσεις και ακραίο περιεχόμενο.

Περιεχόμενο με ετικέτα τιμής

Μερικές φορές μπορεί να είναι δύσκολο να πούμε αν κάτι θα κοστίσει πραγματικά χρήματα στο διαδίκτυο ή αν είναι στην πραγματικότητα μια διαφήμιση ή χορηγούμενο περιεχόμενο.

Επεξεργασμένο περιεχόμενο

Μεγάλο μέρος του περιεχομένου που βλέπουμε στο διαδίκτυο έχει υποστεί επεξεργασία πριν από τη δημοσίευσή του. Μερικές φορές αυτό μπορεί να είναι εύκολο να εντοπιστεί, αλλά με την εισαγωγή των εφαρμογών photoshop γίνεται όλο και πιο δύσκολο. Μπορείτε να επεξεργαστείτε το περιεχόμενο περικόποντας, χρησιμοποιώντας φίλτρα, αλλάζοντας μέρος της εικόνας για να αλλάξετε την εμφάνιση ή το σχήμα του σώματος κάποιου και ακόμη και να κάνετε κάποιον να φαίνεται ότι βρίσκεται σε διαφορετική τοποθεσία από αυτή που είναι.

Γεγονός vs Ψέμα

Διαδικτυακά όλοι μπορούν να μοιραστούν τις γνώμες τους, αλλά πολύ συχνά αυτές μπορούν να κοινοποιηθούν με έναν πολύ έγκυρο τρόπο που μπορεί να τις κάνει να φαίνονται ως γεγονότα. Ιστότοποι ελέγχου δεδομένων όπως το Snopes και το Full Fact μπορούν να είναι χρήσιμα εργαλεία για να βεβαιωθείτε ότι έχετε αξιόπιστες πληροφορίες.

Επικοινωνία από άτομα που γνωρίζουμε μόνο στο διαδίκτυο

Δεν έχουν όλοι με τους οποίους μιλάμε στο διαδίκτυο κακές προθέσεις, αλλά μπορεί να είναι δύσκολο να γνωρίζουμε με βεβαιότητα εάν κάποιος είναι αυτός που λέει ότι είναι και ποιο μπορεί να είναι το κίνητρό του για επαφή. Λόγω της πρόσθετης ανωνυμίας που φέρνει ο διαδικτυακός κόσμος, μπορεί να είναι πολύ εύκολο για κάποιον να κρύψει την πραγματική του ταυτότητα ή τις προθέσεις του και να δημιουργήσει μια λανθασμένη αντίληψη εμπιστοσύνης.

Πως κάνουμε αναφορά σε μία ανεπιθύμητη επαφή στο διαδίκτυο;

Εάν ανησυχείτε ποτέ ότι κάποιος ενεργεί ανάρμοστα προς ένα παιδί στο διαδίκτυο ή υποψιάζεστε ότι μπορεί να λαμβάνει χώρα σεξουαλική παρενόχληση, τότε μπορείτε να το αναφέρετε στην Safeline. Περισσότερες πληροφορίες στο www.safeline.gr.

Εάν είναι κατάλληλο για την καλύτερη κατανόηση των νέων σας, μοιραστείτε μαζί τους τον ιστότοπο αναφοράς Safeline για νέους (<https://www.safeline.gr/kane-mia-kataggelia/>).

Η δουλειά των ειδικών της Safeline είναι να κρατούν τους νέους ασφαλείς στο Διαδίκτυο και μπορείτε να κάνετε μια αναφορά σε αυτούς εάν κάποιος στο διαδίκτυο:

- Σας πιέζει να μοιραστείτε προσωπικές πληροφορίες για εσάς ή τους άλλους.
- Σας ζητά να συναντηθείτε μαζί του ή με κάποιον άλλον στον κόσμο εκτός διαδικτύου, π.χ. σε ένα καφέ ή πάρκο.
- Σας ζητά να στείλετε εικόνες ή βίντεο του εαυτού σας ή άλλων.

Ποιοι είναι οι βασικοί δείκτες εμπιστοσύνης;

Αν και η αποκρυπτογράφηση της εμπιστοσύνης του διαδικτυακού περιεχομένου και των επαφών δεν είναι ακριβής επιστήμη, υπάρχουν ορισμένες ενδείξεις που πρέπει να προσέξετε. Εάν κάποιος ή όλοι οι παρακάτω δείκτες εμπιστοσύνης λείπουν από κάτι που βλέπετε ή από κάποιον με τον οποίο μιλάτε στο διαδίκτυο, τότε αυτό μπορεί να δείχνει αναξιόπιστο.

Ο καλύτερος τρόπος για να μάθετε αν έχετε αξιόπιστο διαδικτυακό περιεχόμενο και επαφή είναι να επικοινωνήσετε με άλλες πηγές και να μιλήσετε με τους ανθρώπους γύρω σας, καθώς και να δοκιμάσετε τις δεξιότητές κριτικής σκέψης και να χρησιμοποιήσετε τους παρακάτω δείκτες.

Ενδείξεις για να μάθετε αν κάτι είναι αξιόπιστο στο διαδίκτυο...

Ελέγξτε ότι οι πληροφορίες προέρχονται από εκεί που περιμένετε.

Είναι η διεύθυνση του ιστότοπου (URL), το email ή ο λογαριασμός στα κοινωνικά δίκτυα από αυτόν που περιμένετε να είναι;

Ελέγξτε ότι έχετε ακούσει για τον οργανισμό ή το άτομο στο παρελθόν.

Εάν ένας οργανισμός για τον οποίο δεν έχετε ακούσει ποτέ πριν δημοσιεύσει κάτι στο διαδίκτυο, τότε είναι δύσκολο να γνωρίζουμε αν πρέπει να τον εμπιστευτούμε. Ελέγξτε με άλλα άτομα εάν έχουν ακούσει αυτόν τον οργανισμό στο παρελθόν και αν όχι, φροντίστε να ελέγξετε τις πληροφορίες.

Ελέγξτε ότι οι πληροφορίες που διαβάζετε είναι αξιόπιστες.

Σχετίζονται οι πληροφορίες με αυτό που περιμένετε και μπορείτε να τις βρείτε και σε άλλους ιστότοπους;

Οι άλλοι πιστεύουν ότι είναι αξιόπιστο.

Οι διαδικτυακές ειδήσεις και οι αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης θα έχουν σχόλια από κάτω τους και εάν οι δεν είναι αξιόπιστα, τότε οι άνθρωποι συχνά σχολιάζουν λέγοντάς το. Μπορείτε επίσης να ρωτήσετε άτομα που γνωρίζετε και εμπιστεύεστε τη γνώμη τους.

Συγκρίνετε με όσα ήδη ξέρετε.

Μερικές φορές μπορεί να διαβάσουμε πράγματα στο διαδίκτυο που μας κάνουν να αμφισβητούμε αυτά που ήδη γνωρίζουμε. Είναι υπέροχο να μαθαίνεις νέα πράγματα, αλλά εμπιστεύσου τον εαυτό σου αν κάτι δεν ακούγεται σωστά.

Ελέγξτε πότε δημοσιεύτηκε στο διαδίκτυο.

Μερικές φορές τα πράγματα που διαβάζουμε στο διαδίκτυο μπορεί να είναι ξεπερασμένα ή παλιές ειδήσεις που έχουν αναδημοσιευθεί.

Να είστε προσεκτικοί με τα pop up και τους διαγωνισμούς.

Εάν εμφανιστεί κάτι στην οθόνη σας χωρίς να το ψάξετε ή λέει ότι έχετε κερδίσει έναν διαγωνισμό, τότε αγνοήστε το και κάντε κλικ στο κόκκινο x για να το ξεφορτωθείτε.

Ενδείξεις για να μάθετε αν κάποιος είναι αξιόπιστος στο διαδίκτυο...

Αναρωτηθείτε...έχω ξανασυναντήσει αυτό το άτομο;

Αν όχι, τότε αυτό το άτομο είναι ξένος.

Αναρωτηθείτε...είναι αυτοί που υποστηρίζουν ότι είναι;

Εάν κάποιος πει ότι πηγαίνει στο σχολείο σας ή γνωρίζει κάποιον που γνωρίζετε, τότε πάντα ελέγχετε πρώτα με έναν έμπιστο ενήλικα ή ρωτώντας τον φίλο σας.

Αναρωτηθείτε...τι μου υπόσχονται ή μου ζητάνε;

Εάν σας ζητούν να κάνετε κάτι όπως να συναντηθείτε ή να μοιραστείτε προσωπικές πληροφορίες ή εικόνες και βίντεο, ενημερώστε έναν έμπιστο ενήλικα.

Αναρωτηθείτε...μου ασκούν πίεση;

Ένας καλός φίλος δεν θα σας πιέσει ποτέ να κάνετε κάτι που δεν θέλετε να κάνετε. Είναι σημαντικό να ενημερώσετε έναν έμπιστο ενήλικα εάν αυτό συμβεί ποτέ στο διαδίκτυο.

Αναρωτηθείτε...πρέπει να το κάνω επειδή το έκανε κάποιος άλλος;

Επειδή κάποιος άλλος κάνει κάτι στο διαδίκτυο, όπως να στέλνει μια φωτογραφία του εαυτού του, δεν σημαίνει ότι πρέπει να το κάνετε και εσείς.

Αναρωτηθείτε...πρέπει να απαντήσω στο μήνυμα κάποιου άγνωστου;

Εάν λάβετε ένα μήνυμα ή αίτημα από κάποιον που δεν γνωρίζετε, μπορείτε να το αγνοήσετε, να το αποκλείσετε και να το αναφέρετε. Δεν χρειάζεται να απαντήσετε ή να αποδεχτείτε το αίτημα.

Αναρωτηθείτε...έχουν υποστεί επεξεργασία οι φωτογραφίες ή τα βίντεο;

Πολλοί άνθρωποι επεξεργάζονται τις εικόνες και τα βίντεό τους στο διαδίκτυο και αυτό μπορεί να τους κάνει να φαίνονται διαφορετικοί ή η ζωή τους να φαίνεται τέλεια.

Μετάφραση: SaferInternet4Kids.gr
www.fia.ena.azopaletepo.diaadiktyo